

Οι ξενιτεμένες θεές του Παρθενώνα

Με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας την Τρίτη 8 Μαρτίου 2022, το Μουσείο Ακρόπολης πραγματοποίησε την εκδήλωση «Οι ξενιτεμένες θεές του Παρθενώνα» σε συνεργασία με το Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη, παρουσία της Α.Ε. της Προέδρου της Δημοκρατίας Κατερίνας Σακελλαροπούλου, όπου παρουσιάστηκε στην εμβληματική αίθουσα του Παρθενώνα μέρος του έργου «Των Σιωπηλών Σπαράγματα», με αποσπάσματα ποιημάτων αρχαίων ποιητριών, σε μουσική Λένας Πλάτωνος και ερμηνεία Μαρίας Φαραντούρη.

«Οι Αθηναίοι δεν επέλεξαν τον Δία ή τον Ποσειδώνα, αλλά μία γυναικεία θεά, την Αθηνά, για να την χρησιμοποιήσουν και να προβάλουν σε αυτήν τα χαρακτηριστικά της δικής τους κοινωνίας», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Πρόεδρος του Μουσείου Ακρόπολης, Καθηγητής Δημήτρης Παντερμαλής. Η Πρόεδρος Καλής Θελήσεως της UNESCO κυρία Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη μίλησε για το νήμα της ιστορίας που συνδέει την μοίρα των γυναικών ανά τους αιώνες, κάνοντας ξεχωριστή αναφορά στις γυναίκες που δοκιμάζονται σκληρά από τις ένοπλες συγκρούσεις και τον βίαιο ξεριζωμό από τις πατρίδες τους. Ο Γενικός Διευθυντής του Μουσείου Ακρόπολης, Καθηγητής Νίκος Σταμπολίδης, αναφέρθηκε στον συμβολισμό της απεικόνισης γυναικείων μορφών στον γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα, στην σημαντικότερη θρησκευτική και κοινωνική εκδήλωση της πόλης των Αθηνών, την πομπή των Παναθηναίων και μίλησε επίσης για τις ξενιτεμένες θεές, οι οποίες μακριά από το μνημείο στο οποίο ανήκουν, περιμένουν τον νόστο στην πατρίδα.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους η Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κυρία Μαρία Συρεγγέλα, η Πρώτη Κυρία της Κύπρου κυρία Άντρη Αναστασιάδη, η π. Πρύτανης κυρία Ελένη Αρβελέρ, ο Γενικός Γραμματέας Πολιτισμού κύριος Γιώργος Διδασκάλου και ο διαπρεπής Βρετανός ιστορικός τέχνης Δρ. Tom Flynn. Την μαγική αυτή βραδιά συντόνισε η ηθοποιός κυρία Κατερίνα Διδασκάλου.

ΟΜΙΛΙΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

Η Φύση είναι Γυναίκα.

Μπορεί να προίκισε τον άνδρα με μυϊκή δύναμη, μα στη γυναίκα χάρισε αντοχή. Και κάτι ακόμα: την εμπιστεύτηκε να φέρει μέσα της κάθε φορά τη νέα ζωή.

Σε έναν πολιτισμό, όπως ο αρχαιοελληνικός, η ισορροπία ανάμεσα στα δύο φύλα ήταν φυσικό να βρει την έκφρασή της και στο σύνολο του αριστουργηματικού γλυπτού διάκοσμου του Παρθενώνα, στο μνημείο –σύμβολο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Αρχαίες θεές, γυναικείες υποστάσεις με όνομα και ταυτότητα, πλασμένες στη φαντασία, στην πίστη, και στις δοξασίες ενός λαού που προσωποποιεί τα πάντα με κέντρο τον άνθρωπο, σμιλεμένες στο μάρμαρο, από χέρια που ώσμωναν το πνεύμα με την ύλη, η Αθηνά, η Δήμητρα, η Ίριδα, η Άρτεμις, η Αφροδίτη, η Διώνη, η Εστία, βίαια αποσπασμένες, ακρωτηριασμένες, πρόσωπα που δεν βολεύονται παρά μόνο κάτω από τον αττικό ήλιο, βρίσκονται για χρόνια μακριά από τη γενέθλια γη, περιμένοντας τον νόστο στην πατρίδα, οι ξενιτεμένες.....

Όμως πέρα από τις θεές και τις ιδιότητες που καθεμιά τους είχε κληρονομήσει ακόμα και πριν αποκτήσουν όνομα και ταυτότητά στο αρχαιοελληνικό Πάνθεον, στη ζωφόρο του Παρθενώνα υπάρχουν και γυναίκες απλές.

Πρόκειται για την πρώτη απεικόνιση τους πάνω σε ναό με θέμα όχι μυθολογικό αλλά με κοινωνικό και θρησκευτικό περιεχόμενο. Μια αποτύπωση σε άφθαρτο υλικό μιας παρέλασης, της πομπής των Παναθηναίων, που περνά από το πραγματικό στο ιδεατό και το αιώνιο.

Εδώ γυναίκες καθημερινές, γυναίκες δημιουργοί, υφάντρες και ιέρειες και άλλες, προσέρχονται με τα δώρα τους προς τη θεά Πολιούχο, γυναίκες που γέννησαν ή θα γεννούσαν και θα ανέτρεφαν άντρες, όπως οι αρματοδρόμοι, οι ιππείς και οι πεζοί της ίδιας ζωφόρου.

Στην πραγματική πομπή θα υπήρχαν ανάμεσά τους άλλες που δεν τις απεικόνισε το χέρι καλλιτέχνη γυναίκες που χάθηκαν στη λήθη. Γιατί ό,τι θυμάμαι υπάρχει κι ό,τι ξεχνώ πεθαίνει.

Μαρμάρινες γυναίκες θεές και θνητές, που η φθορά και ο χρόνος σεβάστηκαν αλλά ο πόλεμος κι η βία ακρωτηρίασαν, σέρνοντάς τις αιχμάλωτες ως λάφυρα σε τόπους ξένους.

Γυναίκες μακριά από τις πατρίδες τους, σπρωγμένες από την Ανάγκη, τον κίνδυνο, τις πολιτικές και κοινωνικές ή θρησκευτικές διώξεις στο διάβα των

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

αιώνων υπήρξαν και υπάρχουν πολλές. Κάποιες «φαντάσματα και φάσματα, φιλιά και χείλη χωνεμένα με τα παραπετάσματα του χρόνου διάπλατα ανοιχτά», όπως λέει ο ποιητής, προχώρησαν αφήνοντας το άρωμά τους στην ιστορία.

Ανάμεσά τους γυναίκες δημιουργοί του πνεύματος και του λόγου, όπως οι ποιήτριες της αρχαιότητας, με ονόματα και καταγωγές και σπαράγματα έργων που ξανάρχονται σήμερα στο φως και παίρνουν για πρώτη φορά μορφή και ήχο σε μουσικές εξάισιες γυναίκας, της Λένας Πλάτωνος και ο ήχος ντύνεται χρώμα μέσα από τα έγκατα του είναι, γυναίκας πάλι, της Μαρίας Φαραντούρη, με φωνή που αντηχεί μνήμη.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας για την αποψινή παρουσία της εδώ, την Πρέσβειρα Καλής Θελήσεως της Unesco κ. Μαριάννα Βαρδινογιάννη και όλους εσάς που ενώνετε δυνάμεις για την επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα.

Καθηγητής Νικόλαος Χρ. Σταμπολίδης
Γενικός Διευθυντής Μουσείου Ακρόπολης